

CZU: 37.014:371.26

DOI: 10.36120/2587-3636.v24i2.105-115

TENDINȚE ÎN EVALUAREA REZULTATELOR ȘCOLARE: REPERE CONCEPTUALE, ABORDĂRI INOVATIVE

Tatiana VERDEȘ, dr., conf.univ.

<https://orcid.org/0000-0001-5710-4845>

IP „NeoEduct”, UST

Rezumat. Acest articol prezintă tendințe inovatoare în evaluarea rezultatelor școlare și recomandă instrumente moderne de evaluare, promovând o evaluare digitală complexă și sintetizând principiile etice și deontologice profesionale în procesul de evaluare.

Cuvinte cheie: *evaluare, competențe, finalități educaționale, evaluarea rezultatelor școlare, e-evaluare.*

TRENDS IN THE EVALUATION OF SCHOOL RESULTS: CONCEPTUAL BENCHMARKS, INNOVATIVE APPROACHES

Abstract. This article presents innovative trends in the evaluation of school results and recommends modern assessment tools, promoting a complex digital assessment and synthesizing professional ethical and deontological principles in the assessment process.

Keywords: *evaluation, competencies, educational purposes, evaluation of school results, digital evaluation.*

Articolul dat este un rezultat al cercetării din cadrul proiectului *Inovarea sistemului național de evaluare a rezultatelor școlare din perspectiva paradigmei competențelor* cu cifrul 20.80009.0807.32 și propune o abordare inovativă a evaluării rezultatelor școlare, în contextul implementării noilor generații de curricula, dar și luând în considerare circumstanțele epidemiologice.

Repere conceptuale

Cunoscut este faptul că evaluarea este o componentă a oricărei activități umane care tinde spre obținerea rezultatelor, stabilind în ce măsură rezultatele scontate sunt obținute.

În sistemul de învățământ, evaluarea este parte a procesului educațional, act integrat activității pedagogice, concentrându-se pe eficiența sistemului, este acel instrument de măsurare, apreciere, stabilire a finalităților sau rezultatelor obținute în vederea realizării programului educațional.

În acest sens, I. Nicola susține: „*evaluarea pedagogică vizează eficiența învățământului prin prisma raportului dintre obiectivele proiectate și rezultatele obținute de către elevi în activitatea de învățare*” [Apud: 8, 2000]. Prin urmare, evaluarea este activitatea prin care se colectează, apoi se prelucrează și interpretează informațiile cu referire la funcționalitatea sistemului educațional, dar și aprecierea rezultatelor pe care le obțin elevii la diferite etape ale învățării.

În literatura de specialitate ce vizează teoria și practica evaluării în învățământ întâlnim o pluralitate de termeni care pot desemna activități integrate în procesul de evaluare, iar acțiunea de *a evalua* poate fi redusă la: *a verifica achizițiile elevilor, ce au învățat; a judeca/a aprecia nivelul de pregătire în raport cu anumite finalități educaționale; a estima nivelul de competență; a înregistra valoarea unei prestații; a*

pronunța un verdict asupra cunoștințelor sau abilităților unui elev; a reprezenta printr-un număr (notă) sau calificativ gradul reușitei unor realizări școlare, produse educaționale elaborate de către elev în funcție de anumite criterii etc.

Se constată faptul că evaluarea poate fi definită din diverse perspective:

- Din punct de vedere structural, presupune: obiectul evaluării, criteriile de evaluare și analiza comparativă a relațiilor dintre caracteristicile obiectului de evaluat și criteriile în funcție de care se face evaluarea;
- Din punct de vedere funcțional: a) evaluarea presupune un scop specific (determinarea valorii ce se atribuie calității rezultatelor școlare, proceselor, programelor etc); b) funcții: maniera în care sunt valorificate rezultatele evaluării: pentru certificare, pentru selecție, pentru reglare/ameliorare etc;
- Din punct de vedere al operațiilor presupune o desfășurare procesuală, ce implică anumite operații specifice: măsurare, apreciere, decizie; evidentă fiind tendința trecerii de la înțelegerea tradițională, evaluarea – ca instrument de măsură și control, demers centrat pe învățare, la cea modernă: evaluarea – proces complex de reglare și autoreglare a cunoașterii.

În contextul celor expuse mai sus, amintit definiția propusă de C. Cocoș, care susține pe bună dreptate că: „Evaluarea trebuie concepută nu numai ca un control al cunoștințelor sau ca un mijloc de măsurare obiectivă, ci și ca o cale de perfecționare care presupune o strategie globală asupra formării. Ea nu este o etapă supraadăugată ori suprapusă procesului de învățare, ci constituie un act integrat activității pedagogice” [2, 1998, p.386], deci, astăzi percepem *evaluarea școlară* ca fiind parte integrată în procesul educațional și având rolul de reglare, eficientizare, optimizare a activităților de învățare.

Bineînțeles că, *evaluare rezultatelor școlare* este dominantă, referindu-se nu doar la cunoștințe, capacități, abilități, priceperi, achiziții în domeniul cognitiv, ci și la atitudini comportamentale, care contribuie la formarea/dezvoltarea personalității elevului, deprinderi autoevaluative, de gândire și analiză constructivă.

Important e să menționăm și faptul că în didactica postmodernă predarea-învățarea-evaluarea se țin de mână, iar cel mai recent model de evaluare se axează pe competențe și are ca „instrument emblematic” [9, 2001] *portofoliul de competențe*, centrarea pe problematizarea situațiilor și descoperirea inovativă a sensurilor. Semnalăm că și în Republica Moldova, odată cu învățământul axat pe formarea/dezvoltarea de competențe, implementarea curricula dezvoltate (2018, 2019), se recomandă ca instrument de evaluare complex și complet – *portofoliul educațional*, însoțit de recomandările profesorilor în vederea progresului personal.

Astfel că, evaluarea, în general, și evaluarea rezultatelor școlare, în particular, trec într-o altă dimensiune conceptuală, „reorientare netă spre abordarea evaluării ca o

problematică a sensului/semnificației, centrată pe proces” [9, 2001], orientarea spre demersuri teoretice, procese și instrumente de evaluare inovative.

În plan teoretic, se trece de la o pedagogie a reușitei, bazată pe conceptele de eșec școlar și reușită școlară, la **pedagogia situațiilor educative**. Didactica actuală curriculară definește evaluarea procesului de învățământ drept „o activitate de colectare, organizare și interpretare a datelor privind efectele directe ale relației cadru didactic-elev cu scopul de a eficientiza funcționarea întregului sistem educațional” [5, 2004, p. 343]. Prin urmare, din perspectivă curriculară evaluare presupune raportarea la *finalitățile pedagogice* asumate în planul conținutului și al metodologiei didactice.

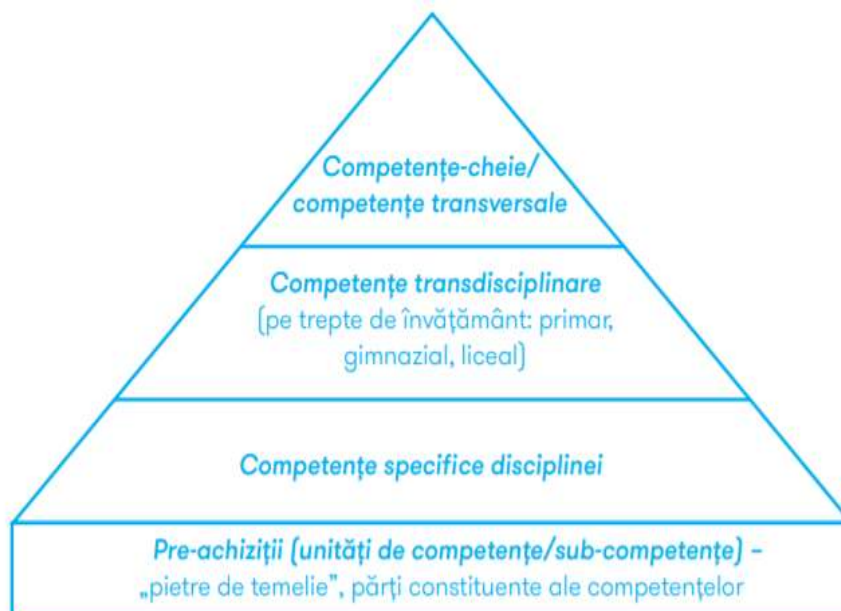
Conform *Cadrului de referință al Curriculumului Național* (2017), finalitățile educaționale determină orientările axiologice la nivel de sistem (prin ideal și scop/profil de personalitate și competențe transversale) și la nivel de proces (prin obiective/unități de competențe) în vederea formării/dezvoltării personalității umane [1, 2017, p. 17]. Finalitățile educației sunt percepute ca unități dinamice dintre ideal, scop și obiective, fiind mereu în schimbare. Ele trebuie să permită deschideri față de valori inovative, diverse, care să valorifice și dinamizeze atât individul, cât și societatea.

În contextul celor expuse mai sus, Codul Educației al Republicii Moldova [3, 2004] prin art. 11, alineatul [1] determină faptul că:

„Educația are ca finalitate principală formarea unui caracter integru și dezvoltarea unui sistem de competențe care include cunoștințe, abilități, atitudini și valori, ce permit participarea activă a individului la viața socială și economică.”

Finalitățile educaționale sunt proiectate pe niveluri de școlarizare (cicluri: preșcolar, primar, gimnazial, liceal) și constituie o concretizare a finalităților sistemului de învățământ, conturând profilul absolventului și descriind specificul fiecărui ciclu de școlarizare din perspectiva politicilor educaționale. Prin aplicarea, implementarea eficientă a Curriculumului Național se urmărește formarea/dezvoltarea competențelor transversale care definesc rezultatele învățării. Prin urmare, finalitățile educaționale reprezintă un sistem de referință atât pentru elaborarea curricula școlare, cât și pentru orientarea și proiectarea demersului didactic concret, implicit și al procesului de evaluare. În acest context, evaluarea competențelor și raportarea la standardele educaționale reprezintă noua paradigmă a evaluării școlare, iar profilul absolventului, derivat din idealul educațional, specificat în art. 6 al Codului Educației al Republicii Moldova, reprezintă, într-o formă specifică, finalitățile proiectate: *„Idealul educațional al școlii din Republica Moldova constă în formarea personalității cu spirit de inițiativă, capabilă de autodezvoltare, care posedă nu numai un sistem de cunoștințe și competențe necesare pentru angajare pe piața muncii, dar și independență de opinie și acțiune, fiind deschisă pentru dialog intercultural în contextul valorilor naționale și universale asumate”* [3, 2004]. Evaluarea competențelor, altfel spus, evaluarea aceluia *„pachet transferabil și multifuncțional de*

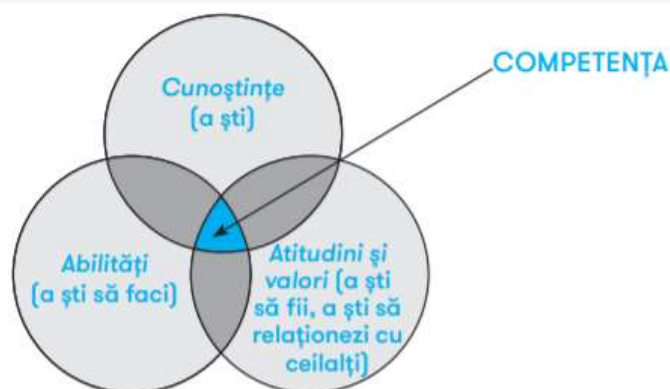
cunoștințe, capacități, deprinderi, abilități, valori și atitudini care permite individului să-și realizeze împlinirea și dezvoltarea profesională, incluziunea socială și inserția profesională în domeniul respective” [1, p.18] se va realiza etapizat, în dependență de structura operațiilor mintale: percepție, interiorizare, construire de structuri mentale, transpunere în limbaj, acomodare internă, adaptare externă, și respectându-se piramida competențelor [Figura 1, *Piramida competențelor*, apud 1, 2017].

Figura 1. Piramida competențelor

În această ordine de idei, noțiunea de competență a devenit un concept-cheie în evaluarea rezultatelor școlare, iar pentru a realiza o evaluare eficientă, integrată și complexă, se va respecta structura **competenței școlare**:

„un sistem integrat de cunoștințe, abilități și valori dobândite/formate și dezvoltate prin învățare, a căror mobilizare permite identificarea și rezolvarea diferitor probleme în diverse contexte, situații de viață” [Figura 2, *Structura competenței*].

Figura 2. Structura competenței

Prin urmare, se vor evalua:

- cunoștințele asimilate (*a ști*: date, concepte, definiții, formule, fapte ș.a.);

- capacitățile de aplicare a cunoștințelor în realizarea unor acțiuni practice, a unor demersuri teoretice, concretizată în priceperi, deprinderi, stăpânirea unor moduri de lucru (tehnici) (*a ști să faci*);
- capacitățile intelectuale, exprimarea argumentată și constructivă a raționamentelor, gândirea critică și creativă, capacitatea de a efectua operații logice ș.a.; interdependente cu trăsăturile de personalitate, comportamente (*a ști să fii, a ști să relaționezi cu ceilalți*), atitudini.

Făcând trimitere la *Regulamentul privind evaluarea și notarea rezultatelor învățării, promovarea și absolvirea în învățământul primar și secundar*, ordinul MECC nr.70 din 30.01.2020, în care ***evaluarea rezultatelor învățării*** este definită ca „o activitate educativă complexă de colectare sistematică a informațiilor despre calitatea și dinamica rezultatelor școlare, de prelucrare și interpretare contextuală a acestora în vederea adoptării unor decizii semnificative conform finalităților educaționale și scopului acțiunii de evaluare”, și la *Reperete metodologice privind organizarea procesului educațional în condițiile învățării mixte în contextul epidemiologic de COVID-19, pentru instituțiile de învățământ primar, gimnazial și liceal*, ordinul MECC nr. 1131 din 13.10.2020, care recomandă în condițiile învățării mixte „la elaborarea/ selectarea/ adaptarea probelor de evaluare să se țină cont de prioritizarea curriculară, încurajându-se autoevaluarea și evaluarea reciprocă”, propunem ***Modelul integrator al evaluării rezultatelor școlare în învățământul general***, prin promovarea unei culturi a evaluării complexe și a competențelor metodologice ale evaluării; cultura oferind o concepție și o atitudine, competențele metodologice – instrumentele concepției.

În contextul învățării mixte, evaluarea este și știință, și artă, valorificarea strategiilor, metodelor și tehnicilor de evaluare presupunând o combinație mereu diferită și adaptată scopului și contextului. Evaluarea nu se mai reduce la aplicarea structurilor algoritmice predeterminate, dar nici nu se poate realiza numai pe temeiul spontaneității și experienței, din acest considerent, prin urmare, articolul de față propune doar o viziune de valorizate adecvat și inventiv a evaluării integrate.

În vederea implementării modelului integrator al evaluării rezultatelor școlare și în acord cu deontologia profesională, al căreia principiul de bază este respectarea drepturilor și demnității oricărei persoane, la realizarea evaluărilor cadrele didactice se vor asigura de respectarea următoarelor principii subordonate interesului superior al copilului:

Principii psiho-pedagogice – principiul centrării pe personalitatea celui evaluat, ținându-se cont de caracteristicile individuale și de vârstă a elevului; principiul confidențialității; principiul transparenței și participării nemijlocite la procesul evaluării; principiul motivării pentru învățare și axarea pe succes predefinit.

Principii didactice – principiul validității, principiul relevanței și eficienței; principiul abordării integrate a procesului de evaluare; principiul interactivității și

flexibilității în alegerea instrumentelor de evaluare; principiul priorității autoevaluării; principiul corelării evaluării formative cu cea sumativă [7].

Astfel că, prin **cultura evaluării complexe** înțelegem o concepție sistemică și generalizată asupra evaluării rezultatelor școlare ce asigură realizarea funcțiilor evaluării școlare prin: calitatea procesului de evaluare a rezultatelor școlare (ERȘ) (principii, indicatori, criterii, strategii moderne etc.) și calitatea produselor ERȘ.

Abordări inovative

În procesul instructiv-educativ evaluarea începe cu momentul identificării obiectului și scopului evaluării și se finalizează cu momentul comunicării valorii stabilite, o judecată de valoare asupra rezultatelor măsurării.

Astfel că, evaluarea școlară are valoare unei interogații multiple cu privire la:

Tabelul 1. Etapele evaluării

Ce evaluăm?	– obiectul evaluării, este competența, finalitate a procesului educațional, care ia locul obiectivelor, fiind palpabilă prin evaluarea procesului/produsului. Altfel spus, nu evaluăm competența, dar produsele vizibile prin care se ajunge la rezultatele elevilor.
De ce evaluăm?	<p>– semnificația, importanța evaluării;</p> <ul style="list-style-type: none"> • evaluarea normativă – pentru verificarea achizițiilor școlare, performanțelor, rezultatelor învățării, se evaluează „produsul” prin raportare la „normă”; <i>„Norma” reprezintă o medie statistică a performanțelor curente ale unui grup (generație de elevi) care realizează în cadrul acelorași sarcini de învățare, o performanță medie așteptată.</i> Evaluarea normativă creează posibilitatea de a măsura progresul școlar. • evaluarea criterială – pentru a măsura performanțele individuale ale elevului la un obiectiv specific educațional, evaluăm pentru a stabili nivelul de performanță al unui singur elev, realizările celorlalți nefiind relevante; Evaluarea criterială, la rândul său, poate fi: <ul style="list-style-type: none"> • detaliată – pentru a determina evaluarea rezolvării unei probleme, ce implică un complex de activități, rezolvarea unei sarcini necesitând integrarea unei suite de capacități, abilități aplicate în situații noi; • exploratorie – identifică dacă un elev întâmpină dificultăți la o competență sau alta; • diagnostică – determină cauzele restanțelor unui elev, care pot fi atât de ordin intern (proiectarea și aplicarea nesatisfăcătoare a intervențiilor educative etc.), cât și de ordin extern. În cadrul evaluării diagnostice, profesorul urmărește comportamentul elevului în diferite condiții și situații, combinând metodele formale cu cele informale de evaluare. În literatura de specialitate, la această întrebare sunt accentuate și scopurile evaluării: <ul style="list-style-type: none"> - monitorizarea progresului școlar pe parcursul procesului de instruire și se realizează prin trimiterea la standardele și indicatorii de proces; - diagnoza rezultatelor școlare identifică dificultățile de învățare; - certificarea nivelului de cunoștințe și de capacități la sfârșitul unei perioade lungi de instruire: an școlar, ciclul de învățământ ș.a., ea se desfășoară cu precădere sub forma examenului; - selecția elevilor pentru o treaptă de învățământ sau pentru un program particular de instruire: gimnaziu, liceu, cursuri speciale în domenii artistice, muzicale ș.a.; - prognoza performanțelor viitoare ale elevilor; - motivarea elevilor pentru o activitate de învățare și pentru realizarea unei sarcini; desfășurarea eficientă a acțiunii de evaluare contribuie în bună măsură la stimularea motivației elevilor.

<p><i>În raport cu ce evaluăm?</i></p>	<p>- criteriile de evaluare: criteriile de evaluare sunt seturi de calități importante care se regăsesc în produsele învățării și care trebuie să se prezinte ca un sistem: „criteriu = calitate a procesului și produsului învățării de către elev”; descriptorii reprezintă criterii calitative de evaluare care descriu modul de manifestare a competențelor elevului și permit determinarea gradului de realizare a acestora (minim, mediu, maxim); constituie indicatori operaționali direct observabili în comportamentul performanțial al elevilor și la nivelul rezultatelor și produselor activității concrete a acestora. Altfel spus, descriptorii generali, la ciclul primar de exemplu, descriu modul de manifestare a competențelor elevului în procesul realizării finalităților curriculare pe două dimensiuni intercondiționate:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dimensiunea cumulativă (decizională) vizează nemijlocit performanțele elevului la disciplinele școlare și permite atribuirea calificativelor: <i>foarte bine, bine, suficient</i>; • dimensiunea formativă (formatoare, dinamică) vizează comportamentul performanțial al elevului și permite stabilirea nivelului de performanță: <i>independent, ghidat de învățător, cu mai mult sprijin</i>.
<p><i>Când evaluăm?</i></p>	<p>– momentul evaluării;</p> <ul style="list-style-type: none"> • evaluarea inițială – se proiectează la nivel de lungă și de scurtă durată și se realizează la începutul unui program de instruire, fie la debutul anului școlar, fie la începutul unităților de învățare (modulelor), eventual - la început de semestru; este menită să stabilească nivelul de pregătire a elevilor în acest moment condițiile în care aceștia se pot integra în activitatea care urmează; • evaluarea formativă/continuă – se realizează predominant pe parcursul desfășurării procesului didactic și este menită să verifice sistematic progresele elevilor, cunoașterea sistematică a rezultatelor, având efecte reglatoare asupra activității desfășurate; • evaluarea sumativă – se proiectează la nivel de lungă și de scurtă durată: la Limba română și Matematică - la finele fiecărei unități de învățare (sau secvențial, în cazul unei unități de învățare voluminoase), eventual și la fine de semestru (evaluare semestrială), an școlar (evaluare anuală); - la celelalte discipline – doar la fine de semestre.
<p><i>Cum evaluăm?</i></p>	<p>– operațiile evaluării;</p> <ul style="list-style-type: none"> • prin măsurare – procesul de cuantificare sau de determinare a numărului de caracteristici de un anumit fel posedate de școlari, deci a mărimii rezultatelor verificate utilizarea unor procedee prin care se stabilește o relație funcțională între un ansamblu de simboluri (cifre, litere) și un ansamblu de fenomene și obiecte sau elemente ale acestora, conform unor caracteristici pe care le posedă (Cât de mult?, Ce cantitate?, Ce dimensiune?); • prin apreciere - noțiune corelativă cu măsurarea, rezultatele activității instructiv-educative fiind exprimate prin calificative, mențiuni speciale și, mai ales, prin note (simboluri grafice reprezentând expresia pedagogică a cifrelor sau numerelor raportate la o scară stabilită). Aprecierea implică și formularea unei judecăți de valoare asupra acțiunii instructiv-educative, pe baza datelor obținute prin măsurare, prin raportarea datelor la un termen de referință, la un sistem de valori sau criterii (Cum este?, Ce valoare are? ș.a.) măsurarea și aprecierea servesc deciziei, respectiv hotărârii unor soluții pentru perfecționarea procesului și rezultatelor. Măsurarea și aprecierea rezultatelor școlare nu se face în sine și pentru sine, ci prin raportare la obiectivele (competențele), conținuturile, metodele și mijloacele de învățare folosite. Aici menționăm și formele de evaluare: orală, scrisă, practică (mixtă).
<p><i>Cu ce evaluăm?</i></p>	<p>- strategii de evaluare: metode, probe, grile, tehnici, instrumente etc.;</p> <p>În evaluările semestriale/anuale se va promova evaluarea unor produse transdisciplinare relevante, cu focalizare pe atitudinile și valorile specifice disciplinelor și în concordanță cu profilul elevului.</p>

<i>Cine evaluează?</i>	<ul style="list-style-type: none"> • evaluare internă – realizată de evaluator intern (cel care face acțiunea este și cel care o evaluează): autoevaluarea (de către elev)/ evaluarea reciprocă (elev-elev)/ evaluarea de către profesor; • evaluarea externă – realizată de evaluator extern (cel care evaluează un proces nu a fost implicat în realizarea sa).
------------------------	---

Reconceptualizarea evaluării din perspectiva învățământului la distanță

Chiar de la începutul organizării învățământului de la distanță, provocat de pandemia Covid 19, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova (MECC) a elaborat mai multe documente normative, precum „*Metodologia privind continuarea la distanță a procesului educațional în condițiile de carantină, pentru instituțiile de învățământ primar, gimnazial și liceal*” (aprobată prin ordinul nr. 351, din 19.03.2020), conform căreia cadrele didactice au posibilitate să utilizeze resursele și platformele educaționale disponibile, adaptându-se la condițiile concrete de învățare de la distanță, în funcție de condițiile reale. Metodologia aprobată de MECC stabilește obligativitatea desfășurării cursurilor la distanță prin intermediul diferitelor instrumente și platforme online și permite evaluarea elevilor în această perioadă și înregistrarea notelor în catalog.

Contextul epidemiologic și noua paradigmă educațională europeană – *implementarea concepției de formare a atitudinilor și a valorilor* – a demonstrat că educația tradițională trebuie resetată radical, iar obiectivul major este implementarea abordării personalizate/individualizate, valorificându-se competențele elevului, potențialul acestuia, și utilizându-se eficient tehnologiile digitale în vederea asigurării calității procesului instructiv educativ în orice situații educaționale.

„Spre deosebire de metodele tradiționale care realizează evaluarea rezultatelor școlare obținute pe un timp limitat și în legătură cu o arie mai mare sau mai mică de conținut, dar oricum definită – metodele moderne (alternative) de evaluare prezintă cel puțin două caracteristici: pe de o parte, realizează evaluarea rezultatelor în strânsă legătură cu instruirea/învățarea, de multe ori concomitent cu aceasta; pe de altă parte, ele privesc rezultatele școlare obținute pe o perioadă mai îndelungată, care vizează formarea unor capacități, dobândirea de competențe și mai ales schimbări în planul intereselor, atitudinilor, corelate cu activitatea de învățare” [8, 2000, 223-224].

În această ordine de idei, activitățile evaluative necesită optimizare prin trecerea la o educație modernă prin utilizarea instrumentelor digitale. Iată câteva *sugestii, recomandări de forme de evaluare alternativă*: autoevaluarea; teste/simulări online; chestionare; sondaje; jocuri/puzzle/rebus; experimente și activități practice; portofoliu; referate; interviuri; observarea sistematică a comportamentului elevului în activitatea școlară; investigația; proiectul etc.

În prezent, există foarte multe aplicații Web 2.0 care pot fi utilizate ca *instrumente pentru evaluare*: *Google Forms, Mentimeter, Easytestmaker, Learningapps, Proprof, Socrative, Gnowledge, Quizinator, Quizizz* și o gamă variată de *software pentru evaluare*:

Google Sites; Kahoot; Testmoz; Story Jumper; Flisnack; Hot potatoes; That quiz; Examtime; Quibblo; Edpuzzle; Blendspace; Socrative; Google forms; Biteable; Quizworks; LearninApps; Slideshare; Quizalize; EdPuzzle; JeopardyLabs; StudyStack; Voki; Blabberize; Quizlet; Animaker; Calameo și altele, deschise publicului larg.

Bineînțeles că, evaluarea resurselor educațională, implicit, este ghidată de criteriile de evaluare adaptate, anunțate elevilor din timp. Iar printre **valențele formative ale metodelor și tehnicilor moderne de evaluare digitale** menționăm:

- dinamizarea elevilor;
- accentuarea valențelor operaționale ale diverselor categorii de cunoștințe;
- recunoașterea progresului diferențiat al elevilor, dar și facilitarea reglării/autoreglării activității de învățare;
- formarea și dezvoltarea unor competențe funcționale, precum prelucrarea, sistematizarea, restructurarea și utilizarea în practică a cunoștințelor;
- formarea și dezvoltarea capacităților de investigare a realității;
- dezvoltarea creativității;
- formarea și dezvoltarea capacității de cooperare, colaborare;
- dezvoltarea gândirii critice, creative și laterale;
- dezvoltarea capacității de autoorganizare și autocontrol, interevaluare și autoevaluare;
- formarea și dezvoltarea capacității reflective și a competențelor metacognitive;
- cristalizarea unei imagini de sine obiective;
- dezvoltarea motivației pentru învățare și formarea unui stil de învățare eficient etc.

În cele din urmă, evaluarea școlară trebuie să fie dinamică, centrată pe procesele mentale ale elevului, să formeze autoreglarea, autorefecția, să înlocuiască acea reflecție statică, bazată pe control, examinare, sancțiune.

Etica și deontologia profesională în procesul de evaluare a rezultatelor școlare

Evaluarea rezultatelor școlare efectuată de către cadrul didactic constituie o activitate deosebit de complexă cu impact profund la nivelul beneficiarilor, atât din punct de vedere pedagogic, cât și din perspectiva psihologică și socio-morală. Cadrul didactic implicat în procesul de evaluare a elevilor sunt obligați să respecte anumite norme etice și de comportament, care vizează obligații și responsabilități profesionale și morale privind satisfacerea necesităților și intereselor elevilor, fără ca prin activitatea lor să le aducă prejudicii de natură fizică, psihică sau morală și fără să le lezeze demnitatea.

În Republica Moldova actul ce reglementează raporturile profesionale ale cadrelor didactice este *Codul de etică al cadrului didactic* [3], elaborat în baza art. 135, alin. (6) din Codul Educației (nr. 152 din 17 iulie 2014), aprobat prin Ordinul Ministerului Educației, nr. 861 din 07 septembrie 2015, și înregistrat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova (nr. 1103 din 26 februarie 2016), publicat în Monitorul Oficial (18.03.2016, nr. 59-67) [4].

Codul funcționează atât ca un contract moral între părinți/ alți reprezentanți legali, elevi, copii, comunitatea locală și diferitele categorii de personal din sistemul de învățământ general și profesional tehnic, responsabil de instruire și educație, cât și ca un sistem de standarde de conduită profesională, capabile să contribuie la coeziunea instituțională și a grupurilor de persoane implicate în activitatea educațională prin formarea și menținerea unui climat bazat pe cooperare și competiție după reguli corecte.

În acord cu deontologia profesională, principiul de bază al căreia prevede respectarea drepturilor și demnității oricărei persoane, cadrele didactice care realizează evaluarea rezultatelor școlare se vor asigura de respectarea următoarelor norme:

- respectarea personalității copilului și a valorilor acestuia, indiferent de naționalitate, etnie, religie, sex, abilități fizice sau intelectuale, statut socio-economic;
- respectarea părinților/reprezentanților legali ai copilului cu care colaborează în procesul evaluării;
- aplicarea practicilor prin care se respectă drepturile legale, civice, morale și prin care nu se aduc prejudicii demnității persoanei;
- oferirea informațiilor privind copilul, întemeiate pe o evaluare obiectivă, susținută științific și metodologic, precizând limitele afirmațiilor, concluziilor și recomandărilor;
- centrarea evaluării pe principiul pozitiv al acesteia: „evaluarea depistează și stimulează succesul elevilor, nu insuccesul acestora și nu-i pedepsește”;
- evaluarea nu trebuie să-i inhibe ori să-i demotiveze pe elevi, ci dimpotrivă, să-i încurajeze și să-i stimuleze în realizarea obiectivelor preconizate.

În același timp, evaluatorii sunt obligați să manifeste un grad înalt de integritate morală și profesională în relațiile cu beneficiarii direcți și indirecti, respectând următoarele reguli:

- neadmiterea distorsiunilor, omisiunilor și informațiilor false în activitatea de evaluare și de interpretare a rezultatelor evaluării;
- evitarea implicării persoanelor care pot prezenta un conflict de interese sau care pot reduce capacitatea de a fi obiectivi sau imparțiali;
- abținerea de la exercitarea unor atribuții profesionale atunci când, din motive de ordin personal sau de alt ordin, poate fi afectată obiectivitatea sau eficiența acțiunii profesionale;
- promovarea obiectivității și onestității în activitatea profesională și în relațiile cu beneficiarii, colegii și alți parteneri în domeniul de activitate profesională, inclusiv în evaluare;
- predispunerea pozitivă, stimularea capacităților de inițiativă, autonomie și responsabilitate a beneficiarilor direcți și indirecti;
- evitarea/excluderea poziției autoritare în activitatea de evaluare;

- promovarea respectului reciproc, axarea relațiilor profesionale pe comunicare adecvată și constructivă [6, p.5].

În concluzie la demersul de mai sus, etica pedagogică asigură confidențialitatea informațiilor personale utilizate în procesul evaluării, în conformitate cu legislația în vigoare, dar și îl obligă pe cadrul didactic să onoreze personalitatea elevului și să manifeste față de acesta o exigență respectivă. Evaluarea trebuie să fie transparentă, progresivă (treptată, graduală) și mai dinamică.

Concluzii

Directiva inovativă a evaluării rezultatelor școlare constă în accentele pe noi paradigme educaționale, care ar include nu doar achiziții cognitive, ci și conduită, personalitatea elevilor, atitudinile etc., abordarea integrată a conținuturilor, utilizarea unor instrumente interactive adaptate, valorificarea spiritului critic și creativ, asigurarea unui management eficient al timpului și al resurselor, motivarea abordării individuale și independente ș.a. asigurând calitatea și eficiența procesului de evaluare.

Prin evaluare (autoevaluare, interevaluare, evaluare controlată) elevul se transformă într-un partener autentic al profesorului, participând conștient la progresul personal, iar prin abordarea complexă, integrată a procesului de evaluare, profesorul devine un facilitator, un mentor ce creează condiții propice pentru progres educațional și personal. În cele din urmă, promovarea valorii meritului școlar devine sursă generatoare a meritului social, iar evaluarea atitudinii, comportamentelor dezirabile în consonanță cu ideile care promovează valoarea, aptitudinea și talentul, este condiția fundamentală a meritocrației.

Bibliografie

1. GUȚU, V.; BUCUN, N.; GHICOV A. [et al.] *Cadrul de referință al curriculumului național* Ch.: Lyceum, „Tipografia Centrală”, 2017, 104, ISBN 978-9975-3157-7-7.
2. COCOȘ, C. (coord.). *Psihopedagogie pentru examenele de definitivare și grade didactice*. București: Editura Polirom, 1998.
3. *Codul de etică al cadrului didactic*. Disponibil la: http://www.edu.gov.md/sites/default/files/document/attachments/codul_de_etica_ro_4.pdf
4. *Codul Educației al Republicii Moldova*. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 24.10.2014, Nr. 319-324.
5. DUMITRIU, Gh.; DUMITRIU, C. *Psihopedagogie*. București: EDP, 2004.
6. MIHAILOV, V. Etica profesională a cadrului didactic: principii și norme. *Univers Pedagogic* nr. 3 (55) 2017 (8).
7. PERETTI, A. de; BONIFACE, J.; LEGRAND, J.A. *Encyclopédie de l'évaluation en formation et en éducation*. Paris: ESF, 2000.
8. RADU, I. *Evaluarea în procesul didactic*. București: EDP, 2000.
9. VIAL, M. *Se former pour évaluer*. Bruxelles: Ed. De Boeck Université, 2001.